

ΝΕΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ (Απρίλιος 2008)

Συγγραφέας: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΚΑΠΡΟΣ

Η ιστορική απόφαση του συμβουλίου αρχηγών κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της 8ης Μαρτίου 2007 έθεσε σε νέα τροχιά και δυναμική την ενεργειακή πολιτική της Ευρώπης. Προβλέπεται δεσμευτική υποχρέωση:

- α) 20% χαμηλότερες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από το 1990,
- β) 20% των ενεργειακών αναγκών της Ευρώπης το 2020 να καλυφθούν από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ),
- γ) 10% των καυσίμων οδικών μεταφορών να είναι βιοκαύσιμα.

Η ευρωπαϊκή επιτροπή κατέθεσε στις 23 Ιανουαρίου 2008 συγκεκριμένα σχέδια νέας νομοθεσίας, με τα οποία επιβάλλονται στα κράτη-μέλη εξειδικευμένοι ποσοτικοί στόχοι για τα ανωτέρω και θεσπίζεται μηχανισμός επιβολής κυρώσεων. Η ηλεκτροπαραγωγή, στο πλαίσιο του πανευρωπαϊκού χρηματιστηριακού συστήματος αδειών εκπομπής (ETS), πρέπει να μειώσει τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) κατά 21% από το 2005 συνολικά στην Ευρωπαϊκή Ένωση και υποχρεούται να αγοράζει σε δημοπρασία το σύνολο των αδειών εκπομπής.

Στο πλαίσιο αυτό η Ελλάδα οφείλει το 2020 να μειώσει τις εκπομπές CO₂ στους τομείς των κτιρίων και στις μεταφορές κατά 4% από το επίπεδο του 2005 και να αναπτύξει τις ΑΠΕ στο 18% (από 8% σήμερα) της ενεργειακής κατανάλωσης. Για να επιτευχθεί η δέσμευση για τις ΑΠΕ, το 2020 πρέπει μία στις τρεις (33%) κιλοβατώρες (kWh), να παράγεται από ΑΠΕ (αιολικά, ηλιακά, βιομάζα, υδροηλεκτρικά) έναντι 12% σήμερα.

Η ευρωπαϊκή αγορά αδειών εκπομπής CO₂ (ETS) θα κλείνει το 2020 σε τιμή 40 έως 45 ευρώ ανά τόνο CO₂. Αν η δομή της ηλεκτροπαραγωγής της Ελλάδας παραμείνει η ίδια με σήμερα, θα καταβάλλονται από το 2013 και μετά περίπου 2 δισ. ευρώ το χρόνο για αγορά δικαιωμάτων εκπομπής, δηλαδή επιπλέον κόστος 35 ευρώ/MWh και αύξηση των τιμών ηλεκτρισμού κατά 40%. Τα έσοδα από τη δημοπρασία θα αποτελούν έσοδο του κράτους, το οποίο θα οφείλει να τα διαθέσει για μη ενεργειακούς σκοπούς, όπως π.χ. στην κοινωνική ασφάλιση.

Στις νέες συνθήκες η ηλεκτροπαραγωγή της Ελλάδας οφείλει να μειώσει κατά 50% τις εκπομπές CO₂ από το επίπεδο του 2005. Έτσι το κόστος αγοράς δικαιωμάτων

εκπομπής από την ηλεκτροπαραγωγή από τη διεθνή δημοπρασία θα περιορισθεί σε λιγότερο από 1 δισ. ευρώ το χρόνο. Η μέχρι τώρα πρακτική για τον ηλεκτρικό τομέα δεν μπορεί να συνεχιστεί, τόσο σχετικά με το μείγμα καυσίμων όσο και σχετικά με τις ΑΠΕ. Η χρήση των στερεών καυσίμων στην ηλεκτροπαραγωγή πρέπει να μειωθεί δραστικά προς όφελος του φυσικού αερίου και των ΑΠΕ.

Οι παλαιές μονάδες λιγνίτη που έχουν χαμηλό συντελεστή απόδοσης πρέπει να αντικατασταθούν από νέες, κυρίως φυσικού αερίου και μακροχρόνια από μονάδες άνθρακα με υπερκρίσιμη λειτουργία και δυνατότητα δέσμευσης του CO₂. Η χρήση πετρελαίου στην ηλεκτροπαραγωγή πρέπει να σταματήσει πλην ελάχιστων νησιών. Η σειρά ένταξης μονάδων στην Ημερήσια Αγορά Ηλεκτρικής Ενέργειας (του ΔΕΣΜΗΕ) αλλάζει, λόγω του κόστους αγοράς των δικαιωμάτων εκπομπής, με προβάδισμα των μονάδων φυσικού αερίου αντί του λιγνίτη και μακροχρόνια των μονάδων καθαρού άνθρακα.

Οι νέες συνολικές δεσμεύσεις της χώρας επιβάλλουν εξοικονόμηση ενέργειας σε όλους τους τομείς. Ειδικό πρόγραμμα με νέες προδιαγραφές, κίνητρα και πρόστιμα πρέπει να εφαρμοστεί. Παρά ταύτα, θα χρειαστούν νέες επενδύσεις ηλεκτροπαραγωγής: 8-10 νέες μεγάλες μονάδες φυσικού αερίου πρέπει να λειτουργήσουν μέχρι το 2020.

Για τις ΑΠΕ θα απαιτηθούν επενδύσεις περίπου 4.500 MW (σε 12 έτη) κυρίως αιολικών και λιγότερο ηλιακών συστημάτων, αντί μόνο 800 MW αιολικών που έχουν εγκατασταθεί μέχρι σήμερα, καθώς και τουλάχιστον τριπλασιασμός του όγκου των βιοκαυσίμων και της βιομάζας για ηλεκτροπαραγωγή και συμπαραγωγή θερμότητας. Για τα αιολικά απαιτείται νέα οργάνωση της αδειοδότησης και των διασυνδέσεων δικτύων ηλεκτρισμού, ώστε να πραγματοποιηθούν ταχύρρυθμα έργα μεγάλης κλίμακας. Προτιμητέο είναι το σχήμα των δημοπρατήσεων μεγάλων αιολικών περιοχών από το κράτος, το οποίο έχει διασφαλίσει προηγουμένως άδειες και δίκτυα. Η διασύνδεση της Εύβοιας (δρομολογήθηκε το 1998 και μέχρι σήμερα δεν έχει γίνει τίποτα) και η διασύνδεση των Κυκλάδων με το ηπειρωτικό ηλεκτρικό σύστημα είναι κεφαλαιώδους σημασίας.

Κρίσιμο ζήτημα αποτελεί η ασφάλεια εφοδιασμού σε φυσικό αέριο, σε ό,τι αφορά τις ποσότητες, τη διαφοροποίηση προελεύσεων και τις τιμές. Η βέλτιστη ανάπτυξη του ενεργειακού συστήματος στις νέες συνθήκες θα χρειαστεί το 2020 μεγαλύτερες εισαγωγές φυσικού αερίου, οι οποίες το 2020 θα φθάσουν τα 7 δισ. κυβικά μέτρα έναντι 3,5 περίπου σήμερα. Άμεσης προτεραιότητας είναι η άρση των αβεβαιοτήτων σχετικά με την προμήθεια φυσικού αερίου, δεδομένου ότι σήμερα δεν επαρκούν οι ποσότητες, οι επενδυτές ηλεκτροπαραγωγής δεν έχουν συμβόλαια προμήθειας αερίου και η Ρεβυθούσα μένει αναξιοποίητη.

Η ενεργειακή μας πολιτική έχει χρόνια αδράνεια και υστέρηση. Οι πρόσφατες παλινδρομήσεις της ΔΕΗ, τα εμπόδια που θέτει το κράτος στην απελευθέρωση της αγοράς και στις νέες επενδύσεις, η καθυστέρηση στον τομέα των ΑΠΕ, καθώς και η παρατεινόμενη αβεβαιότητα στον τομέα του φυσικού αερίου είναι ανησυχητικά. Ο χρόνος που απομένει μέχρι το 2020 είναι περιορισμένος και η μη συμμόρφωση θα επιφέρει αυτή τη φορά σημαντικές οικονομικές κυρώσεις, που θα είναι εις βάρος των καταναλωτών. Προσφέρεται άριστη ευκαιρία για την Ελλάδα να ξεφύγει από το απαράδεκτα χαμηλό τεχνολογικό και περιβαλλοντικό της επίπεδο στον ενεργειακό τομέα, να αξιοποιήσει το πλούσιο δυναμικό σε ΑΠΕ και να συμμετάσχει στην τεχνολογική και βιομηχανική προοπτική της Ευρώπης.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ» στις 26-27 Απριλίου 2008, σ. 31.